

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ іноземних мов  
КАФЕДРА загального мовознавства, слов'янських мов та світової літератури

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою факультету іноземних мов  
Протокол № 1 від 23.09.2020р.

Голова  Шавловська Т.С.



**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

**Російська мова , світова література та методики їх викладання**  
*(назва атестаційного екзамену)*

освітній ступінь магістр  
*(назва освітнього ступеня)*


галузь знань 01 Освіта / Педагогіка  
*(цифра і назва галузі знань)*

спеціальність 014 Середня освіта 014.02 (Мова і література (російська))  
*(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))*

освітня програма Середня освіта: мова і література (російська)  
*(назва освітньої програми)*

**ПОГОДЖЕНО:**

Гарант освітньої програми

 к.філ.н., доц. Дзіковська Л.М.


**РЕКОМЕНДОВАНО:**

кафедрою загального мовознавства,  
слов'янських мов та світової літератури  
протокол № 1 від 31 серпня 2020р.

Завідувач кафедри  проф. Шевчук Т.С.

**ПОГОДЖЕНО:**

Голова ради з якості вищої освіти факультету

 к.філ.н., доц. Рябушко С.О.

**Розробники програми:**

д.філ.н., проф. Шевчук Т.С.

доц. Дзіковська Л.М.

доц. Глушук С.В.

**Рецензенти програми:**

д.філол.н., проф., професор  
кафедри російської мови та літератури Київського  
національного лінгвістичного університету  
Терехова С.І.

к.філол.н., доцент завідувач кафедри  
слов'янських і германських мов Житомирського  
державного університету імені Івана Франка  
Недашківська Т.Є.

## 1. МЕТА І ЗАВДАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

**Метою атестаційного екзамену є:** встановлення фактичної відповідності рівня осіб, які здобувають ступінь магістра освітньо-професійної та практичної підготовки, набутих компетентностей вимогам стандартів освітньої діяльності відповідного рівня вищої освіти; підтвердження нормативного змісту підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня: встановлення рівня обізнаності та професійної підготовленості майбутнього магістра з наукових досліджень у галузі 01 Освіта / Педагогіка спеціальність 014 Середня освіта 014.02 (Мова і література (російська)) та застосуванні цих знань в інших гуманітарних сферах суспільної діяльності відповідно до вимог щодо рівня мовної та комунікативної компетентностей.

**Завданнями атестаційного екзамену є:** виявлення рівня засвоєння особами, які здобувають ступінь магістра, навчального матеріалу, набутих умінь та інших компетентностей, передбачених навчальною програмою; перевірка науково-теоретичної та практичної підготовки магістрантів, виявлення їх здатності у здобутті фундаментальних та професійно орієнтованих знань, вмінні вирішувати складні професійні завдання в галузі 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта 014.02 (Мова і література (російська)) та суміжних спеціальностей, а також перевірка його підготовленості до продовження навчання за більш високими освітньо-кваліфікаційними рівнями (освітніми ступенями) або в системі післядипломного навчання з урахуванням загальних вимог, передбачених стандартами вищої освіти з даного напрямку (спеціальності).

## 2. ЕТАПИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ

Атестаційний екзамен здобувача відбувається в уній формі в 1 етап.

Це підсумковий контроль рівня знань та умінь здобувача, які він повинен продемонструвати для підтвердження відповідності набутих ним компетенцій нормативним вимогам. На ньому передбачається визначення результатів атестації та інформування учасників атестації про них .

## 3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

### 3.1. Структура екзаменаційного завдання

Назва екзаменаційного завдання	Компетентності, що перевіряються	Результати навчання, що перевіряються
<b>Блок 1. Завдання для перевірки фахових компетентностей зі спеціальності російська мова та методика її викладання</b>		
Завдання №1. Теоретичне питання з дисципліни «Російська мова в сучасній лінгвістичній	<b>ФК 1.</b> Володіти спеціальними знаннями загальних і часткових теорій мовознавства, наукових шкіл і	<b>ПРН 1.</b> Знання методики викладання російської мови в різних типах вищих та середніх навчальних

<p>парадигмі».</p>	<p>напрямів філологічних досліджень.</p> <p><b>ФК 2.</b> Бути обізнаними з внутрішніми та зовнішніми законами розвитку мови.</p> <p><b>ФК 3.</b> Володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасної мовознавчої науки.</p> <p><b>ФК 4.</b> Мати здатність оперативно засвоювати нові теорії, методики дослідження, що народжуються як у галузі філології, так і на межі різних гуманітарних наук.</p> <p><b>ФК 5.</b> Вміти застосовувати на практиці теоретичні знання з лінгвістики, загальні та спеціальні методи філологічного дослідження.</p> <p><b>ФК 6.</b> Здійснювати аналіз мовних та мовленнєвих об'єктів, різних типів лінгвістичних текстів.</p> <p><b>ФК 7.</b> Здійснювати пошук та аналітичне опрацювання нової текстової, графічної, звукової та відеоінформації.</p> <p><b>ФК 8.</b> Вміти застосовувати трансфер академічних знань і академічних досліджень у прикладних освітніх технологіях та соціокультурної діяльності.</p>	<p>закладів.</p> <p><b>ПРН 2.</b> Знання сучасних наукових методів філологічних досліджень, достатню підготовку для проведення науково-дослідницької роботи в галузі філологічних наук.</p> <p><b>ПРН 3.</b> Знання методики проведення експериментів у галузі лінгвістики.</p> <p><b>ПРН 4.</b> Знання методики психолого-педагогічної діагностики, володіння навичками та вміннями її реалізації.</p> <p><b>ПРН 5.</b> Знання правових та етичних норм, які регулюють відносини між людьми в професійних колективах.</p> <p><b>ПРН 6.</b> Знання законодавчої та нормативної бази України про охорону праці в освітній галузі.</p> <p><b>ПРН 7.</b> Вільне володіння фундаментальними знаннями в галузі філології (основні концепції, праці гуманітарних наук та їх видатні представники).</p> <p><b>ПРН 8.</b> Здатність використовувати професійно-профільовані знання, уміння й навички, досліджувати мовні явища, вирішувати практичні завдання в галузі філології.</p> <p><b>ПРН 9.</b> Здатність коригувати та прогнозувати свою навчально-виховну роботу.</p> <p><b>ПРН 10.</b> Вміння проводити науково-методичну та організаційно-методичну роботу із запровадження у навчальний процес нових інформаційних технологій навчання мови в тому числі інтенсивних методів навчання, індивідуалізованого навчання тощо.</p> <p><b>ПРН 11.</b> Вміння планувати й</p>
--------------------	--	--

		<p>організовувати навчальну діяльність учнів і студентів на заняттях, в позааудиторній роботі, активізувати їх самостійну роботу й наукову творчість.</p> <p><b>ПРН 12.</b> Навички вести навчальний діалог і ефективно організувати співпрацю з учнями та студентами.</p> <p><b>ПРН 13.</b> Здійснювати діагностику особистості з використанням тестових завдань як важливого дослідницького інструменту.</p> <p><b>ПРН 14.</b> Вміння здійснювати самоконтроль, самооцінку, саморегуляцію.</p> <p><b>ПРН 15.</b> Досконале володіння державною, російською та іноземною мовами.</p> <p><b>ПРН 16.</b> Вміння працювати з комп'ютерною технікою та ефективно використовувати її для обробки матеріалів і результатів досліджень у галузі філології.</p>
<p>Завдання №2. Теоретичні питання та практичні завдання з методики викладання російської мови у закладах вищої та середньої освіти.</p>	<p><b>ФК 9.</b> Знати принципи, методи і форми організації навчального процесу та науково-педагогічної діяльності у різних структурах закладів вищої та середньої освіти.</p> <p><b>ФК 10.</b> Володіти специфікою сучасних технологій навчання та викладання у вищій школі.</p> <p><b>ФК 11.</b> Використовувати сучасні інноваційні технології навчання у процесі викладання російської мови.</p> <p><b>ФК 12.</b> Володіти навичками професійної інформаційної діяльності щодо аспектів викладання російської мови у закладах вищої та середньої освіти.</p> <p><b>ФК 13.</b> Оволодіння професійним рівнем науково-ділової комунікації державною мовою.</p>	<p><b>ПРН 1.</b> Знання методики викладання російської мови в різних типах вищих та середніх навчальних закладів.</p> <p><b>ПРН 2.</b> Знання сучасних наукових методів філологічних досліджень, достатню підготовку для проведення науково-дослідницької роботи в галузі філологічних наук.</p> <p><b>ПРН 3.</b> Знання методики проведення експериментів у галузі лінгвістики.</p> <p><b>ПРН 16.</b> Вміння працювати з комп'ютерною технікою та ефективно використовувати її для обробки матеріалів і результатів досліджень у галузі філології.</p> <p><b>ПРН 17.</b> Вміння користуватися науковою літературою, аналізувати</p>

	<p><b>ФК 14.</b> Знання основ теорії, методів і прийомів усної та писемної комунікації.</p> <p><b>ФК 15.</b> Уміти вести дискусію.</p>	<p>матеріал навчальних посібників з російської мови для різних типів вищих та середніх навчальних закладів з метою виявлення його наукової вірогідності, методичного значення та прогнозування можливих труднощів у засвоєнні навчальних програм.</p> <p><b>ПРН 18.</b> Володіння навичками аналізу навчально-виховних ситуацій, уміння визначати і вирішувати педагогічні завдання.</p> <p><b>ПРН 19.</b> Формування суджень про використання знань, умінь, навичок у галузі теорії і практики дослідження мовних явищ для освоєння теоретичних основ і методів сучасної лінгвістики.</p> <p><b>ПРН 20.</b> Формування суджень про використання професійно-орієнтованих загальнотеоретичних знань іноземної мови.</p>
--	--	--

**Блок 2. Завдання для перевірки фахових компетентностей зі світової літератури та методики її викладання**

<p>Завдання: Теоретичні питання зі світової літератури та методики її викладання у закладах вищої та середньої освіти.</p>	<p><b>ФК 1.</b> Володіти спеціальними знаннями загальних і часткових теорій літературознавства, наукових шкіл і напрямів філологічних досліджень.</p> <p><b>ФК 2.</b> Бути обізнаними з внутрішніми та зовнішніми законами літератури.</p> <p><b>ФК 3.</b> Володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасної літературознавчої науки.</p> <p><b>ФК 4.</b> Мати здатність оперативно засвоювати нові теорії, методики дослідження, що народжуються як у галузі філології, так і на межі різних гуманітарних наук.</p> <p><b>ФК 5.</b> Вміти застосовувати на практиці теоретичні знання з літературознавства,</p>	<p><b>ПРН 1.</b> Знання методики викладання літератури в різних типах вищих та середніх навчальних закладів.</p> <p><b>ПРН 2.</b> Знання сучасних наукових методів філологічних досліджень, достатню підготовку для проведення науково-дослідницької роботи в галузі філологічних наук.</p> <p><b>ПРН 3.</b> Знання методики проведення експериментів у галузі дидактики.</p> <p><b>ПРН 4.</b> Знання методики психолого-педагогічної діагностики, володіння навичками та вміннями її реалізації.</p> <p><b>ПРН 5.</b> Знання правових та етичних норм, які регулюють відносини між</p>
--	---	---

	<p>загальні та спеціальні методи філологічного дослідження.</p> <p><b>ФК 6.</b> Здійснювати аналіз мовних та мовленнєвих об'єктів, різних типів літературознавчих текстів, зокрема й художніх творів.</p> <p><b>ФК 7.</b> Здійснювати пошук та аналітичне опрацювання нової текстової, графічної, звукової та відеоінформації.</p> <p><b>ФК 8.</b> Вміти застосовувати трансфер академічних знань і академічних досліджень у прикладних освітніх технологіях та соціокультурної діяльності.</p> <p><b>ФК 9.</b> Знати принципи, методи і форми організації навчального процесу та науково-педагогічної діяльності у різних структурах закладів вищої та середньої освіти.</p> <p><b>ФК 10.</b> Володіти специфікою сучасних технологій навчання та викладання у закладах вищої та середньої освіти.</p> <p><b>ФК 11.</b> Використовувати сучасні інноваційні технології навчання у процесі викладання літератури.</p> <p><b>ФК 12.</b> Володіти навичками професійної інформаційної діяльності щодо аспектів викладання літератури у закладах вищої та середньої освіти.</p> <p><b>ФК 13.</b> Оволодіння професійним рівнем науково-ділової комунікації державною мовою.</p> <p><b>ФК 14.</b> Знання основ теорії, методів і прийомів усної та писемної комунікації.</p> <p><b>ФК 15.</b> Уміти вести дискусію.</p>	<p>людьми в професійних колективах.</p> <p><b>ПРН 6.</b> Знання законодавчої та нормативної бази України про охорону праці в освітній галузі.</p> <p><b>ПРН 7</b> Вільне володіння фундаментальними знаннями в галузі філології (основні концепції, праці гуманітарних наук та їх видатні представники).</p> <p><b>ПРН 8.</b> Здатність використовувати професійно-профільовані знання, уміння й навички, досліджувати літературні явища, вирішувати практичні завдання в галузі філології.</p> <p><b>ПРН 9.</b> Здатність коригувати та прогнозувати свою навчально-виховну роботу.</p> <p><b>ПРН 10.</b> Вміння проводити науково-методичну та організаційно-методичну роботу із запровадження у навчальний процес нових інформаційних технологій навчання літератури, в тому числі інтенсивних методів навчання, індивідуалізованого навчання тощо.</p> <p><b>ПРН 11.</b> Вміння планувати й організовувати навчальну діяльність учнів і студентів на заняттях, в позааудиторній роботі, активізувати їх самостійну роботу й наукову творчість.</p> <p><b>ПРН 12.</b> Навички вести навчальний діалог і ефективно організовувати співпрацю з учнями та студентами.</p> <p><b>ПРН 13.</b> Здійснювати діагностику особистості з використанням тестових завдань як важливого дослідницького інструменту.</p> <p><b>ПРН 14.</b> Вміння здійснювати самоконтроль,</p>
--	---	--

		<p>самооцінку, саморегуляцію.</p> <p><b>ПРН 15.</b> Досконале володіння державною, російською та іноземною мовами.</p> <p><b>ПРН 16.</b> Вміння працювати з комп'ютерною технікою та ефективно використовувати її для обробки матеріалів і результатів досліджень у галузі філології.</p> <p><b>ПРН 17.</b> Вміння користуватися науковою літературою, аналізувати матеріал академічних підручників та навчальних посібників з літератури для різних типів вищих та середніх навчальних закладів з метою виявлення його наукової вірогідності, методичного значення та прогнозування можливих труднощів у засвоєнні навчальних програм.</p> <p><b>ПРН 18.</b> Володіння навичками аналізу навчально-виховних ситуацій, уміння визначати і вирішувати педагогічні завдання.</p> <p><b>ПРН 19.</b> Формування суджень про використання знань, умінь, навичок у галузі теорії і практики дослідження літературознавчих явищ для освоєння теоретичних основ і методів сучасної літератури.</p> <p><b>ПРН 20.</b> Формування суджень про використання професійно-орієнтованих загальнотеоретичних знань іноземної мови.</p>
--	--	--

### 3.2. Зміст екзаменаційних завдань

Екзаменаційні завдання складені відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта: мова і література (російська) підготовки фахівців освітнього рівня магістр галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка напряму підготовки / спеціальності 014.02 Мова і література (російська)



*Зміст завдань з дисципліни*  
«Російська мова в сучасній лінгвістичній науковій парадигмі»

**Тема 1. Особливості когнітивно-дискурсивної парадигми російської мови:** синтез ідей когнітивного напрямку, орієнтованого на досягнення діяльності людського розуму в його зв'язку з мовою, з ідеями комунікативної лінгвістики (прагматично і дискурсивно орієнтованої), а також з ідеями семіотичного порядку

**Тема 2. Типи категорій мовного знання:** лексичні, граматичні, модусні. Лексичні категорії відображають онтологію світу і результати його пізнання людиною: знання конкретних предметів, явищ, їх характеристик і категорій. Граматичні категорії відображають безпосереднє відношення до онтології мови, її природі, внутрішньої будови та законів функціонування. Модусні категорії – сукупність мовних засобів на основі спільності їх інтерпретуючої функції.

**Тема 3. Внутрішні закони розвитку мови та соціальні причини мовних змін.** Закон аналогії, закон традиції, закон мовної системності, закон мовленнєвої економії. Соціальні фактори розвитку мови. Глобальні та частні.

**Тема 4. Типи мовних норм і джерела їх оновлення.** Мовна норма як традиційно і способи мовного вираження, що стихійно склалися, і як результат цілеспрямованого кодифікування мови. Теорія динамічної норми. Критерії мовної норми. Варіантність мовного знаку. Поняття варіантності і її витoki. Ознаки мовних варіантів. Класифікація варіантів. Етапи конкурентної боротьби варіантів.

**Тема 5. Проблема класифікації голосних та приголосних російської мови.** Артикуляційні та акустичні різниці між ними. Трикутна й трапеціоїдна таблиця класифікації голосних. Вплив позиційних залежностей на характер явних звуків. Проблема імплзивних приголосних. Позиційні різновиди вібрантів. Проблема парності / твердості приголосних.

**Тема 6. Питання про функціональну значущість фонем.** Фонологічна опозиція. Комбінаторні / конститутивні, сильні / слабкі позиції. Поняття функціонального навантаження фонем. Теорія опозиції і диференціальних ознак фонем в ПФШ (празькою) та перцептивна теорія в МФШ (московською); парадигмо-фонема і синтагмо-фонема у фонологічному описі М.В.Панова.

**Тема 7. Парадигматика і синтагматика в лексичній системі.** Опозиція і позиція як підстави понять парадигматичних і синтагматичних відносин. Рівнозначність (синонімія), протилежність (антонімія), збіг (входження в семантичний ряд) включення (видового поняття в родові) – ознаки лексико-семантичною парадигми. Угрупування слів на підставах: частина – ціле, предмет – ознака, предмет – пов'язана з ним дія і т.д., тобто відносинами присутності – ознаки синтагматичних.

**Тема 8. Аспекти лексико-семантичної інформації:** семасіологічний (від сприйняття мовної форми поза мовного вмісту) і ономазіологічний (від поза мовного вмісту (думки) до мовної форми) Компоненти лексико-семантичної інформації: сигніфікативні (співвіднесена з узагальненим поняттям), структурне (фіксація місця мовної одиниці в системі), денотативне (актуальна співвіднесення слова з предметом), коннотативна (оцінка явища в мовній свідомості лінгвосупільства).

**Тема 9. Номінативні засоби мови, їх різновиди.** Слова, словосполучення, одиниці фразеологізмів, їх семасіологічний характер. Питання про номінативну суть пропозиції.

**Тема 10. Розширення мовних ресурсів номінації.** Тенденції і шляхи поповнення номінативних одиниць сучасної російської мови. Структурні, семантичні, ономазіологічні, прагматичні і стилістичні особливості нових елементів лексичної системи. Мовні (номінативно-комунікативні, когнітивні (пізнавальні), антропоцентричні (психолінгвістичні і соціолінгвістичні) передумови появи нового слова.

**Тема 11. Основні семантичні процеси в сучасній лексиці і фразеології.** Реструктурація семантичної структури слова; смислова модифікація (поширення та звуження значень); семантична деривація; омонімічне тяжіння; енантіосемія; семантична редуплікація; стихійний смисловий дрейф; розвиток нових евфемізмів та дисфемізмів; деполітизація / політизація деяких груп слів; шляхи появи нових фразеологізмів (детермінологізація, цитування, фразеологізація метафоричних сполучень, калькування).

**Тема 12. Тенденція до вербальної свободи в сучасній російській мові.** Стирання стилістичного забарвлення ряду слів; підвищення та зниження стилістичного рангу; експансія знижених елементів до літературної мови; «розгерметизація» жаргонних слів як результат частотності їх вживання в ЗМІ; формування інтержаргону (сленгу).

**Тема 13. Колоквіалізація російської лексики** – основна риса сучасного дискурсу: експансія знижених елементів літературної мови; проникнення в літературну мову одиниць суб- і нонстандарту; соціальні причини даного процесу.

**Тема 14. Перерозподіл лексики активного/пасивного фонду російської мови:** пасивізація лексики та її результати: перехід лексичних одиниць до розряду історизмів, семантичні зміни слів (нові значення старих слів та конотативні відтінки значень; реактивація лексики; частотність дореволюційних історизмів; актуалізація конфесіональної лексики.

**Тема 15. Тенденція к стирання оціночних та ідеологічних конотацій в сучасній російській лексиці:** ресемантизація (деідеологізація) як формування стандартного оціночного імперативу.

**Тема 16. Тематичні сфери нової хвилі запозичень в російській мові:** політика, економіка, мода, спорт, область високих технологій, аудіо- та відеотехніка, комп'ютери тощо.

**Тема 17. Типологія метафор.** Основні принципи створення метафор. Теорія концептуальної метафори. Структура метафори. Антропоморфні, натурморфні, зооморфні, віртуальні метафори.

**Тема 18. Тенденції сучасної топоніміки:** персоналізація та інтимізація міських назв; реставрація та повернення старих типів та способів найменувань; вестернізація та варварізація міських назв; орієнтація на екзотичні назви; зміна стилістичного узусу найменувань.

**Тема 19. Нові методи обробки інформації та нові підходи до складання словників.** Витиснення паперових словників електронними. Розширення кола джерел лексикографічного матеріалу; розвиток комп'ютерної лексикографії; розширення набору параметрів мовних одиниць.

**Тема 20. Перехід від ономасіологічного до концептуально-когнітивному аналізу похідного слова.** Подібність і протиставлення простого і похідного слова і пропозиції в ономасіологічному аспекті. Когнітивні властивості похідного слова: аналітична дескрипція, інферентність, подвійна референція.

**Тема 21. Нове в розгляді специфіки похідного слова:** синтез нового і старого знань в структурі однієї лексеми. Когнітивна значимість кореляції форми і змісту в моделях похідного слова. Вмотивованість і представленість значення похідного слова в розчленованій формі як об'єднання старого і нового досвіду мовця, який розкриває значимість старого досвіду для розуміння нового.

**Тема 22.Словотвірна продуктивність англійських запозичень.** Словотвірна здібність похідних від комунікативно-актуальних слів; утворення нових словотвірних гнізд від англійських запозичень..

**Тема 23. Формування міжнародного фонду словотвірних морфем:** збагачення інвентаря морфем за рахунок препозитивних та постпозитивних морфем запозичених з давньогрецької або латинської мов.

**Тема 24. Перегляд канону граматичного опису в сучасній російській мові.** Зростаюча деталізація всіх граматичних явищ як прояв прагнення граматистів продемонструвати зв'язок частин мови з тими структурами знання, які ними фіксуються. Категоріальне і структурне укрупнення граматик.

**Тема 25. Введення дискурсивних даних як обов'язковий аспект вивчення граматичних явищ;** їх зв'язок з мовною діяльністю і комунікацією. Логіко-філософське (Ю.С.Степанов) і когнітивно-лінгвістичне (Е.С.Кубрякова) визначення дискурсу.

**Тема 26. Частини мови як відображення вербалізованої в мові пізної дійсності.** Орієнтація когнітивної теорії частин мови на вивчення не тільки їх семантики і граматичних характеристик, але і на те,яке позначення фрагментів світу вони спрямовані і які онтологічні сутності можна поставити їм у відповідність.

**Тема 27. Прояв структурної амбівалентності в морфологічній системі російської мови.** Обґрунтування терміну «амбівалентність» як інтегруючого, що об'єднує концепт для регулярного і систематичного характеру явищ перехідності і омонімії на морфологічному рівні. Структурна і дискурсивна амбівалентність в граматичних класах слів. Обсяг амбівалентних явищ в структурі словоформ, мотивованих формо і словотвором.

**Тема 28. Дискурсивна амбівалентність в сфері самостійних і службових частин мови.** Проблема транспозиція і перехідності.

**Тема 29. Система іменних категорій, їх когнітивна сутність.** Граматична словозмінна категорія числа як відображення в регулярних формах однини і множини властивостей вирахованості референтів іменників. Категорія роду як класифікаційна,яка виявляється синтагматично і як носій семантики природної статі. Семантичні і асемантичні форми роду. Семантична варіантність форм загального роду. Категорія відмінка як взаємообумовлена система протиставлень форм імені, що бере участь, поряд з іншими засобами, в вираженні якісно-функціонального прояву предметів в бутті, в вираженні ставлення імені до інших слів у структурі номінативних і предикативних одиниць.

### Тема 30. Концептуальна сутність дієслівних категорій виду і часу.

Категоріальне значення російського дієслова; категоріальна семантика видів; концепт «межі» як часової межі дії; ретроспективна і проспективна точка відліку дії.

#### Література

1. Апресян Ю.Д. Избранные труды. Т.І. Лексическая семантика. – М., 1995.
2. Бабайцева В.В. Гибридные слова в системе частей речи современного русского языка// Избранное. Сб. статей. – М., Ставрополь, 2005.
3. Болдырев Н.Н. Модусные категории в языке // Когнитивная лингвистика: ментальные основы и языковая реализация. Ч.І. Лексикология и грамматика с когнитивной точки зрения: Сб.ст. к юбилею проф. Н.А.Кобриной. СПб., 2005.
4. Болдырев Н.Н. Языковые категории как формат знания // Вопросы когнитивной лингвистики. – М., 2006. - № 2.
5. Бондарко А.В. Теория значения в системе функциональной грамматики. – М., 2002.
6. Вежбицкая А. Семантика грамматики. – М., 1992.
7. Гуреев В.А. Изменение канона грамматического описания. Горизонты современной лингвистики: Традиции и новаторство: Сб. в честь Е.С.Кубряковой. – М.: Языки славянских культур, 2009.
8. Ермакова О.П. Семантические процессы // Активные процессы на рубеже XX – XXI веков М.: Языки славянских культур, 2008.
9. Касаткин Л.Л. Фонетика современного русского литературного языка. - М.: Изд-во МГУ, 2003.
10. Колесникова Л.В., Кольцун Н.М. Амбивалентность морфологических единиц русского языка. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – Измаил: ИРБИС, 2016.
11. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика. – М., 2000.
12. Кубрякова Е.С. Актуальные проблемы изучения словообразовательных систем славянских языков // Научные доклады филологического факультета МГУ: К XII Международному съезду в Кракове. – М., 1998. Вып.3.
13. Кубрякова Е.С. Язык и знание: на пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. – М.: Языки славянской культуры, 2004.
14. Падучева Е.В. Семантические исследования: семантика времени и вида в русском языке: Семантика нарратива. - М.: Школа «Языки русской культуры», 1996.
15. Переходность и синкретизм в языке и речи: Межвузовский сборник научных трудов. – М.: «Прометей», 1998.
16. Плунгян А.В. Общая морфология: Введение в проблематику
17. Стернин И.А. Общественные процессы и развитие современного русского языка. - Воронеж: Истоки, 2004.

1. Розенталь Д. Э. Современный русский язык [Электронный ресурс] / Д. Э. Розенталь, И. Б. Голуб, М. А. Теленкова. - Москва: Айрис-пресс, 2010. - 448 с.: табл. - (От А до Я). - Библиогр. в сносках. - Режим доступа: <http://www.biblioclub.ru/book/79031/>.
2. Кронгауз М.А. Русский язык в XXI веке. 1-я лекция. URL: [http://tvkultura.ru/video/show/brand\\_id/20898/episode\\_id/156420/video\\_id/156420/](http://tvkultura.ru/video/show/brand_id/20898/episode_id/156420/video_id/156420/) 3. Сумароков А.П. О истреблении чужих слов из русского языка. URL: [http://az.lib.ru/s/sumarokow\\_a\\_p/text\\_0280oldorfo.shtml](http://az.lib.ru/s/sumarokow_a_p/text_0280oldorfo.shtml).
4. Караулов Ю.Н. Культура речи и языковая критика. URL: [http://www.gramota.ru/biblio/magazines/gramota/kultura/28\\_609](http://www.gramota.ru/biblio/magazines/gramota/kultura/28_609)
5. Плунгян В.А. Русский язык в современном мире. URL: <http://www.youtube.com/watch?v=Abcki8MS474>.
6. Карпова О. История с орфографией. Неудавшиеся реформы русского правописания второй половины XX века. URL: <http://magazines.russ.ru/nz/>
7. Волошина С. В. Активные процессы в современном русском языке : учеб. пособие. – Томск : Издательский Дом Томского государственного университета, 2016. – 184 с. – Режим доступа:<http://vital.lib.tsu.ru/vital/access/services/Download/vtls:000563555/SOURCE1>.

### ***Блок завдань з дисципліни***

#### **«Методика викладання російської мови у закладах вищої та середньої освіти»**

1. Методика вивчення іменника як частини мови російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку систематизації та поглиблення знань з теми «Рід і число іменників» (6 клас).
2. Методика вивчення прикметника як частини мови в російській мові в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Прикметник: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль» (6 клас).
3. Методика вивчення числівника як частини мови в російській мові в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Числівник: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль» (6 клас).
4. Методика вивчення займенника як частини мови в російській мові в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу «Розряди займенників» (6 клас).
5. Методика вивчення прислівника як частини мови в російській мові в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу «Прислівник: загальне значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль» (7 клас).
6. Методика вивчення дієслова як частини мови в російській мові в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку повторення вивченого матеріалу з теми «Правопис чь і чься, ться на кінці дієслів» (7 клас).
7. Методика вивчення службових частин мови російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Службові частини мови. Прийменник як частина мови» (7 клас).
8. Методика навчання синтаксису російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Поняття про синтаксис і пунктуацію» (8 клас).
9. Методика вивчення словосполучення. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Словосполучення та його роль у мові» (5 клас).
10. Методика вивчення членів речення російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Головні члени речення: підмет і присудок. Способи вираження підмета» (8 клас).
11. Методика вивчення складного речення російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Складне речення і його ознаки. Роль складного речення у мовленні» (9 клас).
12. Методика вивчення складносурядного речення російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Складносурядне речення; його будова, засоби зв'язку» (9 клас).
13. Методика вивчення складнопідрядного речення російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Складнопідрядне речення; його будова, засоби зв'язку» (9 клас).

14. Методика вивчення безсполучникового речення російської мови в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку вивчення нового матеріалу з теми «Безсполучникове складне речення» (9 клас).
15. Методика роботи над текстом російської мови та його будовою в закладах загальної середньої освіти. Навести фрагмент уроку повторення й поглиблення знань з теми «Текст, його основні ознаки: заголовок, тема й головна думка, поділ тексту на абзаци» (5 клас).
16. Засоби навчання російської мови у вищій школі.
17. Види (форми) занять із сучасної російської мови.
18. Значення і специфіка лекційного курсу у вищій школі. Типологія, зміст і технологія лекційних занять з російської мови у закладах вищої освіти. Вимоги до лекційної форми організації та методу навчання. Критерії оцінювання лекції.
19. Види семінарських і практичних занять. Основні структурні елементи семінарських і практичних занять. Вимоги до проведення семінарських та практичних занять.
20. Характеристика основних форм проведення семінарських і практичних занять (доповідь, реферат, розгорнута бесіда та ін.).
21. Види лабораторних занять, їх мета і результативність. Етапи підготовки до лабораторних занять. Структура лабораторного заняття. Особливості проведення лабораторних занять.
22. Призначення індивідуальної співбесіди та методика її проведення.
23. Види індивідуальних завдань з російської мови.
24. Місце комп'ютерних програм у практиці роботи закладу вищої освіти. Методика використання комп'ютерних технологій при вивченні російської мови.
25. Спеціальні форми занять з російської мови.
26. Діагностика в навчальному процесі. Технологія перевірки знань і вмінь здобувачів вищої освіти із сучасної російської мови.
27. Складові професіоналізму викладача вищої школи. Мовна поведінка. Мовний етикет викладача російської мови.
28. Самоаналіз і самоосвіта лінгвіста.
29. Особливості керівництва написанням курсових і магістерських робіт з російської мови.
30. Педагогічна практика студентів з російської мови: організація і керівництво.

### ***Зміст завдань з дисципліни***

#### **«Методика викладання російської мови у закладах вищої та середньої освіти»**

#### **Тема 1. Методика викладання російської мови як наука, її зв'язок з іншими науками**

Наукова специфіка предметної методики. Методи дослідження в прикладній науці. Педагогічні аспекти методики російської мови. Принципи навчання мови. Психологія – методиці навчання російської мови (особливості психології особистості у методиці навчання російської мови; дані вікової і педагогічної психології у методиці навчання мови; проблеми міжособистісного спілкування викладачів і студентів). Лінгвістика як базова наука для методики викладання

російської мови (науковість знань з мови в умовах вищої школи; системність і функціональність у світлі відношень лінгвістики і методики навчання російської мови).

## **Тема 2. Мета, зміст і структура курсу сучасної російської мови**

Цільові установки курсу сучасної російської мови (виховні й освітні цілі; загальноосвітні і спеціальні, предметні цілі; лінгвістична, мовна і комунікативна (мовленнєва) компетенції). Зміст курсу сучасної російської мови у ВНЗ (проблеми мінімізації навчального матеріалу). Структурно-композиційна специфіка курсу сучасної російської мови. Організаційно-методичне забезпечення дисципліни «Сучасна російська мова». Навчальна програма. Науково-методичне забезпечення навчального процесу. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.

## **Тема 3. Засоби викладання російської мови у вищій школі**

Методи і прийоми вузівського курсу російської мови (інтерпретація поняття «навчальний метод» у дидактичній і методичній традиції; проблема класифікації методів навчання в дидактиці та лінгвометодиці; класифікація І.Я.Лернера і М.М.Скаткіна в проєкції на методику викладання російської мови у вищій школі; інформаційно-пізнавальні методи вивчення сучасної російської мови в умовах вищої школи). Наочність і ТЗН на вузівських заняттях з російської мови (принципи класифікації наочних і технічних засобів навчання; призначення наочності і ТЗН, їх місце в процесі викладання російської мови; слухова наочність і ТЗН; зорова наочність на лекціях і практичних заняттях; зорово-слухова наочність і ТЗН).

## **Тема 4. Комп'ютерні технології як один із прогресивних прийомів професійної підготовки фахівця**

Поняття про комп'ютерної технології. Місце комп'ютерних програм у вузівській практиці. Методика використання комп'ютерних технологій при вивченні російської мови.

## **Тема 5. Контроль знань і умінь студентів з російської мови**

Діагностика в навчальному процесі і суміжні поняття. Технологія перевірки знань і умінь студентів із сучасної російської мови. Проблема оцінки навченості в умовах вищої школи. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.

## **Тема 6. Самоаналіз і самоосвіта лінгвіста**

Складові професіоналізму викладача вищої школи. Вивчення державних документів з актуальних питань освіти. Самостійна обробка наукової психолого-педагогічної, методичної, лінгвістичної літератури (самоосвіта). Вивчення досвіду роботи викладачів. Участь у роботі вузівських методичних об'єднань, у конференціях. Підвищення кваліфікації на курсах, ІПК, в інших вишах. Взаємовідвідування занять, організація відкритих лекцій і практичних занять.

## **Тема 7. Особливості керівництва написанням курсових і магістерських робіт**

Загальна характеристика курсової та магістерської роботи. Тематика курсових і магістерських робіт. Вибір фактичного мовного матеріалу. Вимоги до категоріального термінологічного апарату наукового дослідження. Критерії оцінки творчої роботи. Рецензія на курсову і магістерську роботу.

## **Тема 8. Вимоги до керівництва педагогічною практикою**



Мета і основні завдання педагогічної практики. Зміст і організація діяльності студента-практиканта. Аналіз уроків, проведених практикантами. Функції керівника практики від факультету, методиста зі спеціальної підготовки.

### **Тема 9. Види (форми) занять із сучасної російської мови. Вузівська лекція як основне джерело інформації у вищій школі**

До історії питання. Значення і специфіка лекційного курсу у вищій школі. Види лекцій (настановні (або вступні), тематичні, оглядові та підсумкові). Переваги і недоліки лекційного викладу. Вимоги до лекційної форми організації та методу навчання. Структурні елементи лекції, методика і техніка викладу. Елементи педагогічної риторики у вищій школі. Сучасні проблеми лекційного викладання. Критерії оцінювання лекції.

**Тема 10. Різновиди семінарських і практичних занять, методика їх проведення**  
Вимоги до семінарських і практичних занять. Основні структурні елементи семінарського, практичного та лабораторного занять. Види семінарських і практичних занять. Характеристика основних форм проведення семінарських, практичних і лабораторних занять (доповідь, реферат, розгорнута бесіда та ін.).

Схема аналізу семінарського та практичного заняття.

### **Тема 11. Види консультацій та методика їх проведення**

Класифікація консультацій (за змістом, призначенням, формою). Методика підготовки і проведення консультацій. Моделювання консультацій. Складання плану консультацій (передсемінарських, передекзаменаційні (для окремих студентів)).

### **Тема 12. Спеціальні форми занять з дисциплін лінгвістичного профілю**

Спецкурс, його мета, особливості проведення. Спецсемінар, його призначення, специфіка організації. Колоквіум, його особливості. Дискусія. Правила проведення дискусії.

### **Тема 13. Організація самостійної роботи студентів з російської мови**

Сутність і значення самостійної роботи в навчанні. Труднощі організації самостійної та індивідуальної роботи студентів. Види самостійної роботи.

### **Тема 14. Індивідуальна робота зі студентами та методика її проведення**

Призначення індивідуальної співбесіди та методика його проведення.

Методичні рекомендації щодо ведення бесіди під час індивідуальної роботи зі студентом. Моделювання індивідуальної співбесіди. Види індивідуальних завдань з російської мови.

## **Література**

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. — К.: Либідь, 1998. — 560 с.
2. Воителева Т.М. Теория и методика обучения русскому языку: Учеб. пособие для вузов. — М.: Дрофа, 2006. — 319 с.
3. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам: лингводидактика и методика / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. — М. : Академия, 2009. — 336 с.
4. Грудзинская Е.Ю., Марико В.В. Активные методы обучения в высшей школе: Учебно-методические материалы по программе повышения квалификации «Современные педагогические и информационные технологии». — Нижний Новгород, 2007. — 182 с.

5. Крючкова Л.С. Практическая методика обучения русскому языку как иностранному / Л.С. Крючкова, Н.В. Мощинская. – М.: Флинта: Наука, 2009. – 480 с.
6. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах /За ред. М.І.Пентиліук. – К., 2005.
7. Методика преподавания в высшей школе: учебное пособие / М. Н. Кох, Т. Н. Пешкова. – Краснодар: Куб ГАУ, 2011. – 150 с.:  
<http://kubsau.ru/upload/iblock/1b7/1b7d495d659eb62a449477732d69a701.pdf>
8. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования /Под ред. Е.С.Полат. – М., 2001.
9. Организация самостоятельной работы студентов вузов: Учебное пособие /Под ред. А.Н.Алексюка. – К., 1993.
10. Педагогическая риторика: Учебное пособие /Под ред. И.А.Ипполитовой. – М., 2001.
11. Подласый И.П. Педагогика: Новый курс: В 2 кн. – М., 1999.
12. Успенский М.Б. Курс современного русского языка в педагогическом вузе: Учебное пособие. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОЖЭК», 2004. - 192 с.

#### Інформаційні інтернет-ресурси

<http://www.9151394.ru/> - Информационные и коммуникационные технологии в обучении

<http://repetitor.1c.ru/> - Серия учебных компьютерных программ '1С: Репетитор' по русскому языку, Контрольно-диагностические системы серии 'Репетитор. Тесты' по пунктуации, орфографии и др.

<http://som.fio.ru/> - сетевое объединение методистов

<http://www.ug.ru/> - «Учительская газета»

<http://schools.techno.ru/> - образовательный сервер «Школы в Интернет»

<http://all.edu.ru/> - Все образование Интернета

<http://www.mediaterra.ru/ruslang/> - теория и практика русской орфографии и пунктуации

Международная ассоциация преподавателей русского языка и литературы

<http://www.mapryal.org/>

Навигатор. Грамота.ру <http://www.navigator.gramota.ru/>

Новый словарь русского языка [http://www.rubricon.ru/nsr\\_1.asp](http://www.rubricon.ru/nsr_1.asp)

Опорный орфографический компакт по русскому языку (пособие по орфографии)

<http://yamal.org/ook/>

Русский филологический портал <http://www.philology.ru/default.htm>

Русский язык и культура речи

[http://www.sibupk.nsk.su/Public/Chairs/c\\_foreign/Russian/kr\\_rus.htm#4](http://www.sibupk.nsk.su/Public/Chairs/c_foreign/Russian/kr_rus.htm#4)

Самый полный словарь сокращений русского языка <http://www.sokr.ru/>

Словарь русских фамилий <http://www.rusfam.ru/>

Толковый словарь русского языка <http://www.megakm.ru/ojigov/>

Тесты по русскому языку (на ОС "Шопен") [http://altnet.ru/%7Emcsmall/cat\\_ru.htm](http://altnet.ru/%7Emcsmall/cat_ru.htm)

Урок. Русский язык для школьников и преподавателей <http://urok.hut.ru/>

Репетитор <http://www.repetitor.h1.ru/programms.html>

Знаєте слово? <http://mech.math.msu.su/~apentus/znaete/>  
Тести по русському языку <http://likbez.spb.ru/tests/>  
Дистанционная поддержка учителей-словесников  
[http://www.ipk.edu.yar.ru/resource/distant/russian\\_language/index3.htm](http://www.ipk.edu.yar.ru/resource/distant/russian_language/index3.htm)  
Культура письменной речи <http://likbez.h1.ru/>  
Русское слово <http://www.rusword.com.ua>  
Проверь себя! [http://www.cde.spbstu.ru/test\\_Rus\\_St/register\\_rus.htm](http://www.cde.spbstu.ru/test_Rus_St/register_rus.htm)

**Блок завдань з дисципліни**  
**«Закономірності розвитку сучасної світової літератури**  
**та методики її викладання»**

1. Постмодернізм як провідний естетико-філософський напрям кінця ХХ – початку ХХІ ст. та особливості його вивчення у сучасних шкільних програмах.
2. Теоретики і маніфести постмодернізму та питання методичної допомоги викладачеві світової літератури у ЗОШ.
3. Інтертекст як спосіб побудови постмодерністського художнього тексту і методика інтертекстуального аналізу художнього твору.
4. Гіпертекст як спосіб побудови постмодерністського художнього твору і методичні основи його розуміння .
5. Поняття деконструкції , кічу та симулякру в літературі постмодернізму: методичні аспекти їх вивчення в художньому творі.
6. Порівняльний аналіз естетичних засад модернізму і постмодернізму з урахуванням методичних підходів Нової української школі
7. Складові постмодерністської естетики та перелік постмодерністських художніх творів, включених у програму з зарубіжної літератури для 9-11 класів.
8. Етапи розвитку російського постмодернізму в розробці позакласного заходу для старших класів.
9. Жанрова своєрідність роману У. Еко «Ім'я троянди» і методи аналізу постмодерністського художнього твору в школі.
10. Роль сміху в боротьбі проти догм в романі У. Еко «Ім'я троянди»: шляхи вивчення філософської основи роману з урахуванням психолого-вікових особливостей читача.
11. «Ім'я троянди» У. Еко як семіотичний роман. Ключові концепти твору та засади нейролінгвістичного програмування у викладанні світової літератури.
12. Художньо-структурні особливості роману Д. Фаулза «Подруга французького лейтенанта» та підсумкові аспекти вивчення постмодерністського літературного твору.
13. Художня концепція вікторіанського суспільства в романі Д. Фаулза «Подруга французького лейтенанта» та основні методи ефективного викладання світової літератури в школі.
14. Форми романів у творчості М. Павича та методи сучасного аналізу гіпертексту.
15. Молодіжні субкультури в романі Д. Коупленда «Покоління Х» та можливі види наочностей з теми.

16. Гуманістична основа роману П. Зюскінда «Парфумер» і методи розкриття образу-персонажа.
17. Художньо-структурні особливості роману В. Пелєвіна «Життя комах» й аспекти вивчення біографії письменника.
18. Принципи біографічного методу на прикладі біографічного портрету Крістофера Рансмайра.
19. Картина світу і концепція людини в романі Т. Толстої «Кись»: методологічні аспекти вивчення жанру антиутопії.
20. Образ Венічки в поемі в прозі Вен. Єрофєєва «Москва - Петушки» і проблеми педагогічної етики у практиці викладання.
21. Образ міста і села в оповіданні В. Астафєєва «Людочка» в контексті методики визначення ідейно-тематичної основи твору.
22. Зіткнення ідилії і реальності в романі Б. Віана «Піна днів» та критерії оцінювання авторського задуму в постмодерністському тексті.
23. Особливості радянського менталітету в збірці оповідань Л. Уліцької «Дівчата» з точки зору теорії і практики контекстного вивчення художніх творів.
24. Симулякри в романі Б. Віана «Піна днів» та філософсько-психологічні засади інноваційної діяльності в галузі літературної освіти.
25. Проблема «Особистість і Система» в романі К. Кізі «Політ над гніздом зозулі» та аспекти її розв'язання у творчій роботі школяра.
26. Запахи як центральна метафора роману П. Зюскінда «Парфумер» та принципи морального виховання учнів на уроках зарубіжної літератури.
27. Проблематика роману Л. Уліцької «Казус Кукоцького» та принципи виховання загальнолюдських цінностей на уроках зарубіжної літератури.
28. Поняття кіч в інтерпретації М. Кундери та принципи діалогізму в сучасному прочитанні зарубіжної літератури.
29. Міфопоетика роману К. Рансмайра «Останній світ» та методи архетипного аналізу художнього твору.
30. Події «Празької весни» в романі М. Кундери «Непереносима легкість буття» з точки зору теорії і практики контекстного вивчення художнього твору.

***Зміст завдань з дисципліни***  
**«Закономірності розвитку сучасної світової літератури**  
**та методики її викладання»**

**Тема 1. Постмодернізм як естетико-філософський напрям кінця ХХ – початку ХХІ ст.**

Виникнення терміну «постмодернізм». Співвідношення модерну і постмодерну. Реалізація у художньому тексті нових форм текстуальності: нелінійність, гіпертекстуальність, інтертекстуальність. Стильовий, жанровий та культурологічний плюралізм творів. Парадигма постмодерністського дискурсу: системна відчуженість, маргінальність, синтетичність, цитатність, іронія, пародійність. Концептуальне значення моделювання удаваної реальності, функціонування симулякрів, ствердження характерного для окремої культурної ситуації кічу, елементи «шокової естетики». Індивідуальне трактування кінцівки постмодерністського твору. Основні категорії естетики постмодернізму.

Деконструкція (демонтаж смислу) та парадоксальність. Симулякр як онтологічна проекція «копії копії» та центральний елемент творення гіперреальності. Контекст як інтерпретаційне тло прочитання тексту. Ігрове начало як єдина можлива методологія будь-якої діяльності та можливість самореалізації особи. Різноманітна структура та принцип лабіринту. Фрагментарність та мозаїчність як характеристики ситуації постмодерну (стилістичний плюралізм і цитатність). Нон-ієрархічність та принцип нон-селекції (відмова від бачення культури як аксіологічно диференційованої на ідеологічний центр та опозиційну йому несанкціоновану культурну периферію). Культурний нігілізм та іронізм як принципи опрацювання та синтезу емпіричного матеріалу. Гіперреальність vs «об'єктивна дійсність». Читач як адресат тексту і співавтор. Автор як медіатор інтертексту. Культурна традиція як єдиний зв'язок із світом змістів. Принциповий маргіналізм абсолютно незалежного суб'єкта. Мотивації постмодерного суб'єкта: інтерес, спокуса, бажання. Шизоїдність постмодерністського суб'єкта.

Основні концепції постмодернізму. Критика метафізики Ж. Дерріда. Постструктуралізм М. Фуко. Текстуальний аналіз Р. Барта. Іронічність та лабіринт У. Еко. Ж.-Ф. Ліотар: «пост сучасний стан». Ж. Делез: «світ» - «мислення» - «різома» - «шизоаналіз». В. Вельш: постмодерн як стан радикальної плюральності. І. Хасан: метафора розірваності. Феміністичний варіант постмодернізму: Ю. Крістева, Л. Ніколсон, А. Жардін. Криза раціоналізації та ототожнення її з «духом буржуазності». Ж.-Ф. Ліотар, А. Меджіл, В. Вельш, В. Лейч: нова фундаментальна передумова інтерпретації світу. Хаос і хаосмос. Постпостмодернізм. Віртуальна реальність та нові ознаки естетичного. Технообрази як артефакти. Естетика кіберпростору та комп'ютерна квазіреальність. Роман П. Остера «Скляне місто». Ч. Дженкс «Мова архітектури постмодернізму (1977): сім основних рис постмодерної архітектури: реабілітація історії і пошук коренів, відверта ретроспективність, органічне вписування в оточуючий ландшафт, принцип «ад-хок» (контекстуалізм), принцип барокової зв'язаності і цілісності, вирішення часопростору в душі бароко і ман'єризму, еkleктизм та подвійне кодування. «Новий дух живопису» Ж. Гаруста і ефект «дежа-вю». У. Еко та Дж. Барт як теоретики постмодерністської літератури. Ключові положення «нової літератури». Статті «Література вичерпаності» Дж. Барта та «Нотатки на полях *Ім'я троянди*» У. Еко. Тези про «взаємодію автора і читача», традиції літературної класики та орієнтацію на запит «масової культури».

## **Тема 2. Естетична проблематика світової літератури кінця ХХ – поч. ХХІ ст.**

Реалізація естетичної програми У.Еко в романі «*Ім'я троянди*». Жанрова специфіка роману: мемуари, пародійний детектив, історичний та філософський роман. Хронотоп та основний конфлікт твору. Постмодерністська парадигма творів Італо Кальвіно пізнього періоду. Гіпертекстуальна основа творів «Небачані міста», «Замок перехрещених доль», «Одного разу зимовою ніччю путник...». Варіанти прочитання авторського тексту. Жанрова специфіка вставних суброманів. У. Еко як теоретик постмодернізму. Художня специфіка романів У. Еко.

Художній задум роману «Колекціонер» Дж. Фаулза. Шлях самопізнання герою роману «Волхв» (Дж. Фаулз). Вікторіанська ретроспектива роману «Подруга французького лейтенанту» (Дж. Фаулз). Історія світу в інтерпретації Джуліана

Барнса. Жанр філософського інакомовлення в творчості В. Голдінга. Питання самосвідомості молоді в творчості Ірвіна Велша (Ірландія).

Культурологічний аспект роману «Гра в бісер» Генріха Гессе. Інтертекстуальний аспект роману «Жестяний барабан» Гюнтера Грасса, мотив абсурдизму. Проблема влади митця над натовпом, колізія Красоти і Зла в романі П.Зюскінда «Запахи». Література французького постмодернізму. Естетика французького «нового роману» як передбачення постмодернізму. Зіткнення ідилії та реальності в романі Боріса Віана «Піна днів». Естетичні, філософські та соціальні проблеми твору. Проблема «мертвого слова», що здатне зруйнувати життя. Роман-виклик Мішеля Вельбека «Елементарні частинки». Сенс назви твору.

Проблема «Особистість і суспільство» у філософсько-естетичній думці другої половини ХХ століття та її відбиття в американському романі. Засудження фальшивості та бездуховності суспільства в романі Д. Селінджера («Над прірвою у житті»). Екзистенційні питання в інтерпретації Джона Барта («Плавуча опера»). Проблема стосунків сильної особистості із владою у романі Кена Кізі «Над гніздом зозулі». Функціонування архетипів у творі. Зреченість на безцільне буття сучасної людини, що боїться порушити закони суспільства та визнати важливість природних інстинктів у творчості Генрі Міллера. Світ як абсурдна, некерована апокаліптична комедія в творах Курта Воннегута. Оптимістичне забарвлення творів Річарда Баха. Протистояння поколінь 60-х та 90-х років у романі Д. Коупленда «Покоління Х». Питання самосвідомості молоді, «підгрупи іксерів».

Розвиток постмодерністської думки в латиноамериканських країнах. Фантастичне забарвлення світу у творах Хорхе Луїса Борхеса. Розвиток магічного реалізму у творчості Габрієля Гарсія Маркеса. Фольклорне походження фантастики у творі «Сто років самотності»: біблійні міфи, народні легенди, казкові сюжети та поетичні образи. Жанр філософського іномовлення у творах Паоло Коельо («Алхімік»). Етапи шляху «людини знання» у творах Карлоса Кастанеди.

Межі японської літератури та її зрушення у світовому контексті. Трагедія зіткнення людини з ворожим їй світом в романі-параболі Кобо Абе «Жінка в пісках». Образи-символи твору. Жанрова специфіка романів Харукі Муракамі: оккультний детектив, психоделічний триллер, антиутопія та утопія, фентезі, казка. Жіночі портрети у творах письменника. Варіанти «під» та «надтексту» у романі «Країна чудес без гальма і Кінець світу».

### **Тема 3. Постмодернізм в літературі слов'янських країн.**

Мілорад Павич к видатний сербський письменник сучасності. Форми романів в творчості М. Павича. Роман-словник («Хазарський словник. Роман-лексикон на 100 000 слів»). Роман-кросворд («Пейзаж, що намальовано чаєм. Роман для шанувальників кросвордів»). Роман як довідник з гадання («Остання любов у Царграді»). Роман-клепсидра («Внутрішня сторона вітру, або роман про Геро і Леандра»). Гіпертекстуальна основа творів. Параісторизм.

Філософсько-естетичні проблеми сучасності у творчості Мілана Кундери. Конфлікт з владою та відображення історичних подій у творчості М. Кундери. Сатира на «сталінізм по-чеськи» у романі «Жарт». Дихотомія духовного та телесного в романі «Нестерпна легкість буття». Образ счасного села в романі. М.

Кундера як винахідник поняття «кіч». Особливості авторської інтерпретації терміна. Інтертекстуальний аспект роману Кундери «Безсмертя». Авторська інтерпретація ідеї суїциду в романі «Вальс на прощання». Діалог епох в романі «Неспішність». Елементи фантастики в творі «Справжність»: поліваріантність кінцівки.

Роль ідеологічних засад в культурі ХХ ст. та особливості розвитку російського постмодернізму. Головні відмінності від західноєвропейського літературного руху. “Шокова естетика” як основа російської прози “іншої хвилі”. Поезія і література Самвидавництва. Творчість І. Бродського. Концептуальна основа віршів Д.Пригова, Л.Рубінштейна. Найхарактерніші риси нової літератури (або літератури “літератури двірників та сторожів”. Роман Вен. Єрофієва “Москва-Петушки” як антиалкогольний твір. Переосмислення російської класики у творах Абрама Терца. Естетичний виклик Юза Алешковського. Антигерой прози Е. Лимонова. Авторська маска як літературний прийом, типи авторської маски. На практичних заняттях обговорюється специфіка російського постмодернізму та перший етап його розвитку, відомий як література «Двірників та сторожів».

Російська постмодерністська проза «нової хвилі» (1980-1990 рр. ХХ ст.) розкриває естетичний зміст російської прози 1980-1990-х років ХХ ст. Моделі героя в постмодерністській прозі 90-х років. Пафос безнадійності й песимізму в творчості Л. Петрушевської. Образи російської класики в прозі 1990-х років. Творчість В. Пелевіна, Ю. Полякова, Т.Толстої, Л. Уліцької. На практичних заняттях другого змістового модуля (ЗМ2) студіюються особливості розвитку російського постмодернізму.

Третя хвиля російського постмодернізму. Перехідна форма творчості окремих російських письменників, написаних на межі реалістичної та постмодерністської поетики. Основні інтенції розвитку новітньої російської літератури означеного напрямку. Пошук позитивного ідеалу та надії на відродження Росії.

#### **Тема 4. Методологічні основи викладання світової літератури. Елементи дидактики вищої школи в методичному дискурсі.**

Сучасні методологічні аспекти викладання світової літератури у вищій школі. Принципи методики викладання світової літератури у вищій школі. Формування методологічних засад викладання світової літератури у вищій школі. Ідея Університету в контексті методології викладання світової літератури. Методика викладання світової літератури як наука. Об’єкт і предмет дослідження методики викладання світової літератури. Специфічні методи дослідження в галузі викладання світової літератури. Генеза методики викладання світової літератури в Україні. Сучасний стан викладання світової літератури. Наукові та прикладні функції методики літератури.

#### **Тема 5. Специфіка викладання світової літератури у старших класах ЗЗСО. Професійні вимоги до учителя. Учень і література**

Світова література як предмет вивчення у вищій школі. Викладач світової літератури і професійні вимоги до нього. Проблеми педагогічної етики у практиці викладання. Теорія гармонійної комунікації Д. Карнегі у методичній системі викладача зарубіжної літератури. Психолого-вікові особливості студента-читача. **Методи, форми та засоби вивчення літератури** Поняття методу викладання

літератури. Основні методи ефективного викладання світової літератури. Засоби викладання літератури. Планування та організація праці викладача літератури. Методична допомога викладачеві світової літератури. Типи занять у вищому навчальному закладі зі світової літератури. Засади нейролінгвістичного програмування у викладанні світової літератури. **Етапи вивчення твору світової літератури. Оцінювання.** Підготовка до сприйняття. Читання тексту. Підготовка до аналізу. Аналіз художнього твору. Шляхи аналізу. Підсумки вивчення літературного твору. Творчі роботи студентів. Види літературних занять у школі. Діагностика, контроль та оцінювання навчання.

**Тема 6. Методологія і методика аналізу художнього твору. Методика шкільного аналізу художнього твору. Особливості аналізу творів різних жанрів.** Методологічні засади і типологія шкільного аналізу художнього твору. Методика визначення ідейно-тематичної основи твору. Послідовність розкриття образу-персонажа. Принципи аналізу художнього тексту. Шкільний аналіз епічних творів. Орієнтовний план аналізу епічного твору. Вивчення ліричних творів у школі. Орієнтовний план аналізу ліричного твору. Особливості вивчення драматичних творів. Специфіка аналізу міжродових жанрів. Шкільний аналіз фольклорних творів.

**Тема 7. Методика вивчення систематичного курсу літератури.** Питання теорії літератури у вузівському вивченні. Родо-жанрова специфіка світової літератури в академічному курсі. Вивчення біографії письменника. Розвиток мовлення студентів у системі літературної освіти. Моделювання тематичного змісту занять в системі їх педагогічно-методичної типології. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів. Теорія і практика контекстного вивчення художніх творів.

Діалогізм і проблемність як принципи сучасного прочитання зарубіжної літератури. Філософсько-психологічні засади інноваційної діяльності в галузі літературної освіти. Види діалогів на уроках зарубіжної літератури. Проблемні ситуації і питання літературного характеру.

**Тема 8. Інновації у методиці навчання зарубіжної літератури.**

Інноваційні технології навчання зарубіжної літератури. Інноваційні прийоми навчання зарубіжної літератури. Інтеграційні типи літературних занять: урок – історичне дослідження, урок – філософське дослідження, урок – літературно-біблійне дослідження, урок – психологічне дослідження. Інформаційні технології у навчанні зарубіжної літератури.

### Література

1. Затонский Д. В. Модернизм и постмодернизм. Мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств. – Фолио-Аст, 2000.
2. Ильин И. П. Постмодернизм. От истоков до конца столетия. Эволюция научного мифа. – М., 1998.
3. Козловски П. Культура постмодерна. – М., 1997.
4. Курицын В. Постмодернизм: новая первобытная культура // Новый мир. – 1992. – № 2.
5. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна. – М., СПб, 1998.
6. Пестерев В. А. Постмодернизм и поэтика: Историко-литературный и



- теоретический аспекты: учебно-методическое пособие. – Волгоград, 2001.
7. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературної думки ХХ століття. – Львів, 1996.
  8. Ильин И.П. Постмодернизм от истоков до конца столетия: эволюция научного мифа. - М., 1998. - 225 с.
  9. Ильин И.П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. - М., 1996. - 255 с.
  10. Ильин, И. П. Постмодернизм от истоков до конца столетия: эволюция научного мифа. — М.: Интрада, 1998.
  11. Ільницький О. Трансплантація постмодернізму: сумніви одного читача // учасність. – 1995. - №10. – С. 111-115.
  12. Козловски П. Культура постмодерна. - М., 1997. - 240 с.
  13. Курицын В. Книга о постмодернизме. - Екатеринбург, 1992.
  14. Курицын В. Постмодернизм: новая первобытная культура//Новый мир. - 1992. - №2.
  15. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма. — СПб.: Алетейя, 2000. — 347 с. — (Gallicinium). — 1600 экз. — ISBN 5-89329-237-5

### Інформаційні інтернет-ресурси

1. Постмодернізм. Словник термінів  
<http://postmodernism.academic.ru/101/постмодернизм>
2. Кабанова І. В. «Зарубіжна література» (<http://17v-euro-lit.niv.ru/17v-euro-lit/kabanova/index.htm>)
2. Альбом постмодерністської архітектури.  
[http://www.zdanija.ru/TermsP5/p2\\_articleid/2359](http://www.zdanija.ru/TermsP5/p2_articleid/2359)
3. Бизеев А. Ю. Переход и переходность в культуре постмодерна. Философствование постмодернизма и современная культура // Электронный журнал «Знание. Понимание. Умение». — 2009. — № 4 - Культурология.  
<http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/4/Bizeev/>
4. Постмодерністи про посткультуру: інтерв'ю з письменниками-постмодерністами: <http://www.litera.ru/old/kritik/roll/page1q.html>
5. Світ словників з філософії (в т.ч. філософії постмодернізму)  
[http://mirslovarei.com/content\\_fil/POSTMODERNIZM-11879.html](http://mirslovarei.com/content_fil/POSTMODERNIZM-11879.html)
6. Судас Г. Постмодернизм. // Електронний ресурс. Режим доступу:  
<http://www.chem.msu.su/rus/teaching/sociology/postmodern.html>
7. Полишко Н. Е. Роман Дугласа Коупленда "Покоління Х" як відображення нових художніх тенденцій в американській літературі кінця ХХ століття // Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.04 / Н.Є. Полішко; Дніпропетр. нац. ун-т. — Д., 2004. — 18 с. — Режим доступу:  
<http://http.disser.com.ua/contents/5640.html>
9. Кіскін О. М. Урбаністичний хронотоп в постмодерністському романі // Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.01.06 / О.М. Кіскін; НАН України. Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка. — К., 2006. — 20 с. — Режим доступу:  
<http://disser.com.ua/contents/6470.html>
10. Shevchuk Tetiana. Нижнедунайский регион в зеркале постмодернизма (на основе романа К. Рансмайра «Последний мир») // Journal of Danubian Studies and

Research: Vol. 4, Issue No 2, 2014. – Galati. Romania: Ed. Universitara Danubius. – P. 123-134. Access Mode: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/2649>

11. Shevchuk Tetyana. Духовная эволюция как метаморфоза (на основе романа В. Пелевина «Жизнь насекомых») // Journal of Danubian Studies and Research: Vol. 3, Issue No. 2, 2013. – Galati. Romania: Editura Universitara Danubius. – P. 220-231. Access Mode: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/2098>

### Література з методичних аспектів:

1. Градовський А. В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури: методологія та методика : монографія / А. В. Градовський. — Черкаси: Брама, 2003. 292 с.
2. Державна національна програма «Освіта (Україна ХХІ століття).— К.: Райдуга, 1994. 94 с.
3. Куцевол О. М. Життя і творчість письменника в дзеркалі «поетичної критики»: навч. посіб. / О. М. Куцевол. — Вінниця, 2010. 279 с.
4. Куцевол О. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури : монографія / Куцевол О. — Вінниця: Глобус-Прес, 2006. — 348 с.
5. Наукові основи методики літератури. Навч.-метод. посібник/ За ред. Волошиної Н.Й. - К.: Ленвіт, 2002. -344 с.
6. Сторчак К. М. Основи методики літератури / К. М. Сторчак. — К.: Рад. школа, 1965. — 420 с.
7. Телехова О. П. Вивчення теорії літератури в школі : Посібник для вчителів . — Харків: Гриф, 1999. —176 с.
8. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція : монографія / Г. Токмань. — К.: Міленіум, 2002. — 320 с.
9. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник/ Г.Л.Токмань.- К.: ВЦ «Академія», 2012.- 312 с.
10. Фурсова Л.О. Інтегровані уроки мови й літератури: проблемний підхід. - Тернопіль: Мандрівець, 2008.
11. Технології неперервної освіти: проблеми, досвід, перспективи розвитку: збірник статей Всеукраїнської науково-практичної конференції. - Миколаїв: МФНаУКМА, 2002.
12. Волошина Н. Сучасний урок літератури як дзеркало інтелектуального багатства і педагогічної культури вчителя // Всесвітня література та культура .- 2003. - №1.- С. 3-5.
13. Градовський А.В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури: методологія та методика.- Черкаси: Брама, вид. Вовчок О.Ю.-2003.-292 с.
14. Грейбан Г. Взаємозв'язок у вивченні мови та літератури // Дивослово. - 1998. - № 2. - С. 19-22.
15. Ключек Г. Сучасна шкільна мовно-літературна освіта: спроба системного аналізу//Дивослово.-2002.-№4.-С. 26-32.
16. Ключек Г. Енергія художнього слова: зб. ст./ Г. Ключек. — Кіровоград : Ред.-вид. відділ КДПУ імені Володимира Винниченка. — 2007. — 448 с.

17. Концепція літературної освіти. (Волошина Н.Й., Пасічник Є.А. та ін.) - К: Віпол, 1993. - 74 с.
18. Макаренко Л. В., Наливайко Д. С, Папуша І. В. Компаративний аналіз // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2004. -№6.- С. 51-56.
19. Марченко Н. Учити працювати з книгою // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2000. - № 5. – С. 25-26.
20. Моклиця М. В. Методи аналізу художнього тексту в сучасному літературознавстві // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. -2004.-№6. – С. 10-11.
21. Овдійчук Л. Поєднуючи слово, музику, живопис // Українська мова та література в середніх школах, ліцеях, колегіумах. - 2000.- № 4. - С. 214-217.
22. Онищук В. Типи, структура і методика уроку в школі. - К., 1973.
23. Освітні технології: Посібник/За ред. О.М. Пехоти. - К.: А.С.К., 2001.- 256 с.
24. Острроверхова Н.М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології.- К.: Фірма «ІНКОС», 2003.-352 с.
25. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О., Шпак О.Г. Педагогічні технології.-К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, Наук. ред. Головн. ред. колегії Книги Пам'яті України, 1995.- 253 с.
26. Педагогічна майстерність: Підручник / за ред. І.А. Зязюна. - К., 1997.-271 с.
27. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті /За ред. С.О.Сисоевої. - К.: ВІПОЛ, 2001. - 502 с.

### **Інформаційні інтернет-ресурси**

1. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
2. Шляхи, методи та прийоми шкільного аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу :// <http://uastudent.com/shljahy-metody-ta-pryjomy-shkilnogo-analizu-hudozhnogo-tvoru-na-urokah-zarubizhnoi-literatury/>.
3. Глінська Т.В. Сучасні методи викладання літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.slideshare.net/glinskaya30/ss-11463109>.
4. Мартиненко С., Хоружа.Л. Методи навчання та їх класифікація [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://osvita.ua/school/theory>.
5. Небеленчук І.О. Літературознавча концепція аналізу художнього твору [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://timso.koippo.kr.ua/blogs/index.php/nebelenchuk/title>.
6. Методика літератури як наука [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.ukrlit.vn.ua/article/1077.html>.
7. Волошина Н.Й. Форми позакласної роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу // [http://skripnikmarina.ucoz.ua/news/formi\\_pozaklasnoji\\_roboti/2012-06-12-66](http://skripnikmarina.ucoz.ua/news/formi_pozaklasnoji_roboti/2012-06-12-66).
8. Пультер С.О. Вивчення життєпису письменника у школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://delayreferat.ru/news.php?readmore=986>.
9. Пасічник Є.А. Формування в учнів теоретико-літературних понять [Електронний ресурс]. – Режим доступу //

[http://skripnikmarina.ucoz.ua/news/formuvannja\\_v\\_uchniv\\_teoretiko\\_literaturnikh\\_ponjat/2012-04-06-44](http://skripnikmarina.ucoz.ua/news/formuvannja_v_uchniv_teoretiko_literaturnikh_ponjat/2012-04-06-44).

10. Панова О.В. Розвиток мовлення учнів на уроках літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу // [http://svitov-litera.at.ua/load/naprjamki\\_dijalnosti/rozvitok\\_movlennja\\_uchniv\\_na\\_urokakh\\_literaturi/9-1-0-117](http://svitov-litera.at.ua/load/naprjamki_dijalnosti/rozvitok_movlennja_uchniv_na_urokakh_literaturi/9-1-0-117).

11. Дегтяр І.І. Розвиток творчих здібностей учнів із зв'язного мовлення на уроках української мови та літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу // [http://osvita.ua/school/lessons\\_summary/edu\\_technology/17158/](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/17158/).

32. Зарубіжна література в школі науково-методичний журнал електронна версія. [http://www.ukr-in-school.edu-ua.net/rubrics/literature\\_methods/](http://www.ukr-in-school.edu-ua.net/rubrics/literature_methods/).

33. Лекції з методики викладання літератури. Методи і прийоми вивчення літератури в школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://uadoc.zavantag.com/text/8239/index-10.html>.

34. Лекції з методики викладання літератури Розробка інтегрованого уроку літератури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://uadoc.zavantag.com/text/8239/index-13.html>.

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Комплект екзаменаційних завдань містить 30 примірників, складовими яких - 3 теоретичних питання з курсів, які читалися упродовж начального року, а саме: з теоретичних питань розвитку російської мови в сучасній науковій парадигмі, аспектів розвитку літератури кінця ХХ - початку ХХІ ст., з методики навчання російської мови та світової літератури.

Оцінювання результатів складання атестаційних екзаменів здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань:

- за 100-бальною шкалою:

90–100 балів – «**відмінно**»;

70–89 балів – «**добре**»;

51–69 бали – «**задовільно**»;

50 балів та менше – «**незадовільно**».

Рішення ЕК про оцінювання результатів атестаційних екзаменів приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів ЕК, які брали участь у її засіданні.

При однаковій кількості голосів голова комісії має вирішальний голос. Оцінку за атестаційний екзамен виставляє кожен член комісії, а голова підсумовує їх результати по кожному здобувачу вищої освіти. За теоретичну і практичну частину екзамену виставляється одна оцінка.

Підсумковий середній бал за атестаційний екзамен визначається як середній з балів (не нижче 51) за кожен вид екзаменаційних завдань (якщо інше не визначено програмою екзамену).

Система оцінювання результатів навчання базується на наступних основних принципах:

-обґрунтованість – оцінка повинна бути співмірною рівню результатів навчання;

-неупередженість – результати оцінювання повинні бути об'єктивними і не залежати від суб'єктивної позиції того, хто оцінює, а критерії та методи оцінювання – бути єдиними щодо всіх, хто оцінюється;

-зрозумілість – система оцінювання повинна бути чіткою і повністю визначеною наперед як для тих, хто оцінює, так і тих, кого оцінюють;

-корисність – оцінювання повинно позитивно сприйматись тими, хто оцінюється, відігравати роль одного з найголовніших мотиваційних чинників добросовісної професійної підготовки і бути позитивним внеском у здійснення завдань освітньої програми.

Таблиця переведення середньозваженого балу у 100-бальну шкалу

100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,96–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,93–2,95	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96
95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,90–2,92	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,87–2,89	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84
93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,84–2,86	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,81–2,83	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72
91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,78–2,80	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,77	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

Рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інфор-маційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
<b>Достатній</b>	<b>89...70</b>	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
<b>Задовільний</b>	<b>69...51</b>	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
<b>Незадовільний</b>	<b>50...26</b>	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
<b>Неприйнятний</b>	<b>25...1</b>	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача